

Metsien sertifiointi luomukeruualueiksi Etelä-Savossa

Luomuvalvontapäivä 17.3.2016

Birgitta Partanen, HY/Ruralia-instituutti
Luomumetsistä moneksi -hanke

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Luomuluonnontuote eli luomukeruuotuote

Neuvoston asetuksen (EY 834/2007)
vaatimusten mukaisesti kerätty
luonnonvarainen kasvituote

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Neuvoston asetuksen (EY 834/2007) 12 artikla, kohta 2.

Luonnonalueilla, metsissä ja maanviljelysalueilla luontaisesti kasvavien kasvien ja niiden osien keruuta pidetään luonnonvaraisena tuotantomenetelmänä, jos:

- a) Kyseisiä alueita ei ole edeltävien vähintään kolmen vuoden aikana käsitelty muilla kuin luomutuotannossa sallituilla tuotteilla
- b) Keruu ei vahingoita luonnollisen elinympäristön vakautta eikä lajien pysyvyyttä keruualueilla

Luonnontuotteet

- luonnonvaraiset ja puoliviljellyt marjat, sienet ja yrtit
- sekä erikoisluonnontuotteet (mm. terva, mahla, pettu, turve, pihka ja luonnon kosmetiikka- ja koristemateriaalit).

Milloin luonnontuote on luomua?

Luonnontuotteet ovat luomua **vain silloin, kun koko ketju on luomuvalvonnassa:**

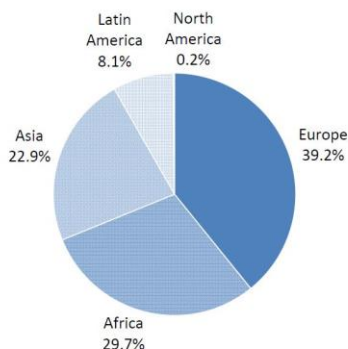
- Luonnontuotteet on kerätty **tarkastetuilta ja valvontaan liitetyiltä alueilta.**
- Luomukeruualueet, luomukeruuotteiden ostajat ja jalostajat **tarkastetaan vuosittain.**
- Jokaisen luomupoimijan tulee antaa luomukeruuotteiden ostajalle **kirjallinen sitoumus**, jossa sitoutuu noudattamaan luomupoimintaehtoja.

Luomukeruualueet maailmalla (v. 2013, FiBL-IFOAM 2015)

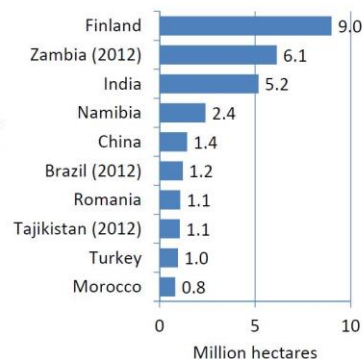
Distribution of organic wild collection areas by region 2013

Source: FiBL-IFOAM Survey 2015

The ten countries with the largest wild collection areas 2013

Source: FiBL-IFOAM survey 2015

Suomessa on noin 30% koko maailman luomukeruualueista

Suomessa (Lappi, Kainuu, Koillismaa) on maailman laajin yhtenäinen luomukeruualue, nyt 11,6 milj. ha. Selvittäjänä toimii Suomen 4H-liitto/Youngfour Oy.

Kaikkiaan Suomessa oli v. 2015 lopussa **12,2 milj. ha** luomukeruualueita.

Se on jo 40 % Suomen maapinta-alasta!

Tämä on ainutlaatuista maailman mittakaavassa.

Luomukeruu Suomessa

Marjat ovat merkittävimpiä luomukeruuotteitamme. Sadot v. 2014:

- Mustikka 5 866 328 kg, josta luomua 52 %
- Puolukka 2 980 879 kg, josta luomua 25 %
- Lakka 161 855 kg, josta luomua 58 %

(Lähde: MARSİ 2014)

Satomäärät vaihtelevat suuresti vuosittain ja alueittain.

Luomukeruu Suomessa

- Sienten luomukeruu ei näy vielä tilastoissa
- Luomumahlaa tuotetaan erityisesti vientiin
- Luonnonyrttien kysyntä on vahvassa kasvussa villiruoan suosion jatkuessa
- Luomukosmetiikan raaka-aineiden kysyntä lisääntyy

Luomukeruu Suomessa

Pakurin ja pihkan kysyntä luomuna ↑

Kuva: Eija Vuorela

Keruualueiden selvittämistavat ja liittäminen valvontaan

Toimija	Toimijalle asetettavat vaatimukset
MENETELMÄ 1: KOLMANNEN TAHON SELVITYS	
Keruualueen selvittäjä	Hankkii luotettavat tiedot alueen luomukelpoisuudesta Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
MENETELMÄ 2: KOLMANNEN TAHON SELVITYS, SOPIMUKSELLINEN	
Keruualueen selvittäjä	Hankkii luotettavat tiedot alueen luomukelpoisuudesta Laatii sopimukset maanomistajatahojen kanssa Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
MENETELMÄ 3: MAANOMISTAJA LIITTÄÄ OMAN KERUUALUEEN VALVONTAAN	
Maanomistaja/metsätila	Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
Maanomistaja/luomutila	Liittää omistamansa keruualueet olemassa olevaan luomuyksikköön (Ely-keskus)
KERUU TUOTTEIDEN OSTOTOIMINTA	
Keruu tuotteiden ostaja	Liittyy elintarvikkeiden valmistuksen valvontajärjestelmään (Evira) Voi ostaa luomumarjaa poimintaehtoihin sitoutuneelta poimijalta
Poimija	Sitoutuu luomupoimintaehtoihin Ei liity valvontajärjestelmään

Huomioitavaa valvontaan liittymisestä

Hakemus kannattaa jättää hyvissä ajoin keväällä, mikäli aikoo seuraavana kesänä jo hyödyntää alueita.

Suunniteltu toiminta kuvataan luomusuunnitelmassa.

Toiminnan voi käynnistää alkutarkastuksen jälkeen.

Huom! Luomukeruu tuotannon ohjeita päivitetään parhaillaan.

Luomukeruualueiden sertifiointi, huomioitavaa

- Metsät voi hakea luomukeruualueiksi, vaikka maatila ei olisikaan liittynyt luomuvalvontaan.
- Myös vain osa metsistä voidaan sertifioida luomukeruualueiksi.
- Keruualueiksi voi hakea myös ekotoneja eli vaihettumisvyöhykkeitä ja luonnonhoitopeltoja – palvelee villiruokasektoria!
- Catering-toiminta ei kuulu luomuvalvonnan piiriin, jolloin esimerkiksi maatilamatkailutila voi hyödyntää metsiensä luomukeruuotteita tarjoiluissaan.

Luomukeruuotteiden valvonta

Alkutuotannon, kauppakunnostuksen, pakkaamisen ja alhaisen jalostusasteen valmistuksen valvonta kuuluvat ELY-keskukselle.

Alhaisen jalostusasteen valmistusta on mm.

- marjojen jäädyttäminen
- luomuraaka-aineiden sekoittaminen keskenään, kuten yrttisekoitusten, mehujen (täysmehu ilman sokeria) ja soseiden valmistus.

Muuta valmistustoimintaa valvoo Evira

Siirtymävaihe

Siirtymävaiheen lyhentäminen on mahdollista, jos keruualueella ei ole käytetty kolmena edellisenä vuotena kiellettyjä tuotantopanoksia.

Siirtymävaiheen lyhentäminen ja pidentäminen edellyttää aina ELY-keskuksen päätöstä

Siirtymäajan lyhennys on normaali toimintatapa kun luomukeruu-toiminta aloitetaan

Siirtymävaiheen lyhentäminen

Lausunnot kiellettyjen tuotantopanosten käytöstä

- MHY:iin kuuluvien metsänomistajien osalta MHY:n lausunto
- Yhtiöiden osalta metsänkäsittelystä vastaavan henkilön lausunto
- Metsähallituksen osalta puistoalueen toimivaltaisen edustajan lausunto
- Viljelemättömien peltojen osalta kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto

Luomukeruualueella sallitut ja kielletyt tuotantopanokset

Kiellettyjä ovat juurikäävän torjunta urealla, kemiallinen heinäntorjunta ja tietyt kemialliset lannoitteet.

Sallittuja ovat tuhkalannoitus, juurikäävän torjunta harmaaorvakalla sekä luomukasvintuotannossa sallitut lannoitteet, maanparannusaineet ja kasvinsuojeluaineet.

Luomusertifiointi ei estä toteuttamasta tarvittavia metsähoitotoimenpiteitä talousmetsässä.

Luomumetsistä moneksi -tiedotushanke 2015 - 2016

- Etelä-Savossa käynnistettiin Luomumetsistä moneksi –hanke, jossa tiedotetaan metsien luomusertifiointista ja selvitetään sen merkitystä metsien monikäytön, keruutuotteiden jatkojalostuksen ja matkailun kannalta
- toteuttaa Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti yhteistyössä Suomen Metsäkeskuksen kanssa
- rahoittaa Etelä-Savon Ely-keskus Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Etelä-Savon luomukeruun mahdollisuudet

Kasvullista metsämaata 1 221 000 ha
osuus maapinta-alasta (85,6%) on maan suurin

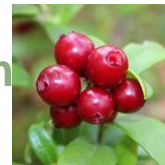
Yksityisiä metsäomistajia

vähintään 4 ha metsämaata n. 24 500 kpl
alle 4 ha n. 6 000 kpl

(Lähde: Antti Heikkilä, Suomen Metsäkeskus)

Etelä-Savon luomukeruun mahdollisuudet

Metsän käsittelyt

Juurikäävän torjunta 13 245 ha
(mukana myös harmaaorvakalla käsitelty)
Lannoitus n. 3 500 ha

Kemiallinen heinäntorjunta vähäistä

(Lähde: Antti Heikkilä, Suomen Metsäkeskus)

Luomuun sertifioitavissa yli miljoona hehtaaria!

Tilanne tällä hetkellä

- Etelä-Savossa on nyt noin 1500 ha luomukeruualueita, alkuvuonna 2015 niitä ei ollut lainkaan.
- Useita alueita tulossa lisää.
- Alueen luonnontuotteiden jalostajat pitävät luomusertifiointia erittäin kannatettavana asiana ja näkevät sen antavan lisäarvoa (kysyntä, hinta)

Luomusertifiointin mahdollisuudet

Metsistämme 97 – 99 % alueesta riippuen olisi sertifoitavissa luomuun muuttamatta nykyisiä hoitokäytäntöjä

Jos kaikki sertifoitavissa olevat metsämme sertifoitaisiin luomuun, saisimme koko Suomen **maapinta-alasta** luomuun 87%.

Meillä on valttinamme ainutlaatuinen puhtaus, - miksi emme kertoisi sitä maailmalle?

Kysy lisää! 😊

Luomumetsistä moneksi –hanke:

Projektipäällikkö Birgitta Partanen, Ruralia-instituutti
birgitta.partanen@helsinki.fi, p. 044 538 2248
 Asiantuntija Marja Pulkkinen, Etelä-Savon ELY-keskus
marja.pulkkinen@ely-keskus.fi, p. 029 502 4073
 Aluejohtaja Antti Heikkilä, Suomen metsäkeskus
antti.heikkila@metsakeskus.fi, p. 029 432 4602

Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkkoissa, LUMOA – hanke

Eija Vuorela, Suomen 4H-liitto, luomukeruualue sertifiointi
eija.vuorela@4h.fi, 0407151820

Luomuliiton mentorointihanke

Jaana Elo, Luomuliitto
jaana.elo@luomuliitto.fi, puh. 044 222 0879

